

Activistische historici lokken cultuuroorlog uit

Posted on 25 september 2021 by Piet Emmer

In mijn [vorige bijdrage](#) scheef ik dat het slavernijverleden nog nooit zo actueel was. Dat blijkt onder meer uit een interview in het Leidsch Dagblad van 28 augustus 2021, waarin Karwan Fatah-Black, universitair docent aan de universiteit in die stad zijn hart lucht als 'de nieuwe duider van onze koloniale geschiedenis'. U begrijpt al waar dat 'duiden' op uitloopt: het verleden gebruiken om er volgens onze huidige morele standaard heel erg verontwaardigd over te zijn.

Daar is wel wat voor te zeggen, want het kolonialisme kende vele onrechtvaardige kanten, zoals het latente racisme, het betuttelende paternalisme en het gebrek aan democratie. Door al deze nadelen is het eigenlijk raadselachtig waarom het koloniale systeem meer dan vier eeuwen heeft bestaan.

Kwam dat alleen door keiharde onderdrukking? Die veronderstelling wordt niet gesteund door de getalsverhoudingen, want het aantal onderdrukkers (koloniale bestuursambtenaren, politie en leger) vormde meestal maar een miniem percentage van de gekoloniseerden. Zo dienden in Frans Afrika 450 soldaten (!) 14

miljoen Afrikanen in bedwang te houden. Die cijfers kunnen het kolonialisme niet verklaren. Er moeten andere factoren in het spel zijn geweest.

De kolonialen namen ook vooruitgang mee

Zouden de Afrikanen en Aziaten het kolonialisme wellicht als een middel hebben gezien om toegang te krijgen tot de vele verworvenheden van de moderne wereld en zich er daarom aanvankelijk niet tegen hebben verzet? Daar wil Fatah-Black niets van weten. Zo bestrijdt hij het feit, dat de meeste koloniale mogendheden in de loop van de negentiende eeuw Westers onderwijs in hun kolonies introduceerden, want Afghanistan en Irak zouden het tegendeel bewijzen.

Hij lijkt niet te beseffen dat deze twee landen nooit koloniën zijn geweest. Ook noemt hij de recente, lugubere ontdekking van graven bij de internaten voor Indiaanse kinderen in Canada een typisch voorbeeld van koloniale onderdrukking. Weer is het kolonialisme de verkeerde kop van Jut, want al sinds 1848 was het binnenlands bestuur een zaak van de Canadezen zelf.

Kolonialisme is niet de oorzaak van racisme

Is het racisme dan niet een gevolg van het kolonialisme? Beide hebben zeker met elkaar te maken, maar het kolonialisme is niet de oorzaak van het racisme, want al honderden jaren vóórdát de Europeanen koloniën stichtten waren er racistische pogroms tegen de Joden in Europa zelf.

Bovendien suggereert Fatah-Black dat het kolonialisme en de slavernij weggemoffelde onderdelen van de historische wetenschap zijn. Hoe is het dan te verklaren dat er al vele decennia een aantal wetenschappelijk tijdschriften bestaan geheel gewijd aan de studie van de slavernij, alsmede een *International Bibliography of Slavery and World Slaving*, die elk jaar bijna duizend nieuwe titels omvat?

In dit soort informatie is de politiek correcte onderzoeker niet geïnteresseerd, laat staan in een antwoord op de vraag waarom het kolonialisme zolang kon bestaan. Was dat misschien omdat er in sommige gebieden maar weinig animo bestond de koloniale band te verbreken, zoals in het Caribische gebied, of omdat de traditionele elite een rol kreeg in het bestuur van de kolonie, zoals in Nederlands-Indië en Frans Afrika? En zolang de meeste oud-leerlingen van de Westerse scholen

opgenomen werden in het koloniale bestuur of in het koloniale leger, kregen ook zij belang bij het bestendigen van de koloniale band.

Over deze nuances hoor je activistische historici nooit, want ze stroken niet met hun poging de geschiedenis van het kolonialisme en de slavernij te gebruiken om het rijke Westen in het algemeen en het kapitalisme in het bijzonder aan de schandpaal te nagelen. In hun ogen kan alleen de koloniale uitbuiting verklaren waarom de voormalige moederlanden zo rijk zijn en sommige voormalige koloniën zo arm.

Weer werkt de geschiedenis niet mee, want ook Westerse landen zonder koloniaal verleden blijken economisch prima te floreren, zoals Zwitserland en Scandinavië, terwijl Spanje en Portugal eeuwenlang tot de armste landen van West-Europa behoorden hoewel zij hun koloniën een eeuw langer dan de andere kolonisatoren hadden kunnen uitbuiten.

Context, uitleg en balans...

Inmiddels heeft het activisme in de geschiedwetenschap in de VS, Australië, Nieuw-Zeeland en Groot-Britannië een regelrechte *culture war* veroorzaakt, waarbij het verleden wordt geïnstrumentaliseerd om groepen tegen elkaar op te zetten.

Dat heeft een aantal historici ertoe gebracht een lobbygroep te vormen met de naam 'History Reclaimed'. Het doel is 'that history requires careful interpretation of complex evidence, and should not be a vehicle for facile propaganda and ...to provide context, explanation and balance in a debate in which condemnation is too often preferred to understanding.'

Ik had het niet beter kunnen zeggen.

Prof. Piet Emmer is emeritus hoogleraar geschiedenis en publiceert veel over de geschiedenis van de slavenhandel. Zijn publicaties voor Wynia's Week vindt u [HIER](#).